

УДК 343.1

DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2023.3.55>**Сергій Петрович БОЛВІНОВ,**

кандидат юридичних наук

(Головне управління Національної поліції в Харківській області, м. Харків)

СТАНДАРТ «ОБҐРУНТОВАНА ПІДОЗРА» В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті наголошено, що стандарт «обґрунтована підозра» є фундаментальним елементом кримінального процесу, що забезпечує як ефективність діяльності правоохоронних органів, так і дотримання основних прав і свобод особи. З'ясовано, що сутність стандарту «обґрунтована підозра» полягає у необхідності наявності об'єктивних, конкретних і достатніх фактів чи відомостей, які могли б переконати розсудливого й неупередженого спостерігача в можливій причетності особи до вчинення кримінального правопорушення. Вказано, що застосування стандарту «обґрунтована підозра» спрямоване на уникнення свавільного втручання держави у приватне життя та забезпечення належних гарантій від необґрунтованих обмежень. Доведено, що «обґрунтована підозра» не може ґрунтуватися на припущеннях, інтуїції чи загальних підозрах; її підґрунтям мають бути саме реальні, конкретні докази чи інформація, відома слідчим органам на момент прийняття процесуального рішення. Акцентовано, що стандарт «обґрунтована підозра» має динамічний характер – із перебігом досудового розслідування органи мають якнайшвидше доповнювати й уточнювати підозру новими доказами, а її наявність переглядається з урахуванням усіх нових обставин кримінального провадження. Встановлено, що дотримання стандарту «обґрунтована підозра» сприяє формуванню правової визначеності, прозорості розслідувань і довірі до системи правосуддя, а також запобігає зловживанням у вигляді незаконних затримань, арештів чи інших обмежень прав особи. Зазначено, що стандарт «обґрунтована підозра» є не лише процедурною вимогою, а й дієвим механізмом захисту від надмірного чи необґрунтованого втручання держави, що дозволяє зберігати належний баланс між вимогами безпеки, ефективності розслідувань і гарантіями прав людини.

Ключові слова: доказування, стандарт доказування, обґрунтована підозра, кримінальне провадження, кримінальне процесуальне доказування, кримінальне процесуальне законодавства, судова практика, поняття, значення.

Постановка проблеми. Стандарт «обґрунтована підозра» посідає центральне місце у системі кримінального процесуального права, виступаючи ключовим елементом під час прийняття рішень щодо

обмеження прав і свобод особи на ранніх етапах провадження. Цей стандарт виникає як своєрідний «поріг», після подолання якого суб'єкти кримінального провадження отримують легітимну підставу для застосування низки процесуальних заходів – таких як затримання особи, проведення обшуків, повідомлення про підозру тощо. Його впровадження спрямовано на забезпечення балансу між ефективністю діяльності правоохоронних органів та захистом фундаментальних прав людини, передбачаючи необхідність наявності у слідчого або прокурора достатнього обсягу інформації, яка б дозволила об'єктивному спостерігачу припустити можливу причетність особи до вчинення кримінального правопорушення.

У контексті вищенаведеного окремо варто акцентувати, що правозастосовна практика Європейського Суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) неодноразово наголошувала на тому, що «обґрунтована підозра» не ототожнюється з доведеністю вини, але водночас вимагає існування конкретних, підтверджених фактами обставин, здатних переконати неупередженого спостерігача у ймовірності скоєння правопорушення конкретною особою.

Поява стандарту «обґрунтована підозра» у кримінальному процесі обумовлена необхідністю відмежування випадкових підозр чи необґрунтованих припущень від дійсно вагомих підстав для втручання у сферу прав і свобод. «Обґрунтована підозра» виконує функцію своєрідного гаранта правового визначеності й захищає особу від сваволі, слугуючи водночас ефективним інструментом боротьби зі злочинністю. Таким чином, розуміння, зміст і застосування цього стандарту набувають особливої актуальності як для слідчих і прокурорів, так і для суддів, адвокатів та самих підозрюваних.

При цьому важливо усвідомлювати, що стандарт «обґрунтована підозра» є не лише юридичною категорією, а й складним балансом між суспільною потребою у розслідуванні кримінальних правопорушень і недопущенням невинуватеного втручання у приватне життя кожної особи. Його правильне застосування сприяє підвищенню довіри до правосуддя, зміцненню гарантій законності та справедливості у кримінальному провадженні.

Окремі теоретичні та практичні аспекти кримінального процесуального доказування висвітлюють у наукових роботах такі вчені, як В. В. Вапнярчук, І. В. Гловюк, В. А. Завтур, О. В. Капліна, С. О. Ковальчук, Г. Р. Крет, О. П. Кучинська, М. А. Погорецький, О. В. Пчеліна, Т. Г. Фоміна, М. Є. Шумило й інші. Проте більшість із наукових напрацювань стосуються або фундаментальних основ доказів і доказування в кримінальному процесі, або стандартів, зокрема міжнародних, доказування в кримінальному провадженні, або особливостей доказування в окремих категоріях кримінальних проваджень.

Тому *метою* представленого дослідження є розкриття змісту стандарту «обґрунтована підозра» в кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу. Як слушно зазначає Х. Р. Слюсарчук,

стандарт доказування «обґрунтована підозра» є багаторівневою категорією, оскільки під час кримінального провадження «обґрунтована підозра» повинна збільшуватись за рівнем «обґрунтованості» припущення про вчинення кримінального правопорушення конкретною особою¹. Більше за все, вчена на підставі аналізу практики ЄСПЛ стверджує, що «обґрунтована підозра» не є «статичною» категорією, а, навпаки, вона наділена «динамічним» триваючим характером. Так, наприклад, після встановлення наявності обґрунтованої підозри як підстави для застосування запобіжного заходу у кримінальному провадженні, «обґрунтованість» такої підозри під час безпосереднього застосування запобіжного заходу повинна продовжувати не лише існувати, але також повинна збільшуватись за рівнем обґрунтованості. Ступінь обґрунтованості підозри, який став підставою для обрання запобіжного заходу, наприклад тримання під вартою, не може бути прийнятним для вирішення питання про продовження строків тримання під вартою². З приводу наведеного зазначимо, що динамічний характер «обґрунтованої підозри» є критично важливим для забезпечення прав людини в кримінальному провадженні. Адже «початкова» обґрунтована підозра, яка слугує підставою для початку досудового розслідування або затримання, є мінімальним порогом. Однак у процесі досудового розслідування, збирання нових доказів та перевірки вже існуючих, рівень обґрунтованості підозри має постійно зростати. Якщо цього не відбувається, або ж зібрані докази спростовують початкову підозру, то подальші обмежувальні заходи) стають необґрунтованими. Це, своєю чергою, відображає логіку поступового збору доказів та посилення впевненості у причетності особи до вчинення кримінального правопорушення. Крім того, вважаємо, що концепція «динамічної» підозри безпосередньо пов'язана з принципом пропорційності втручання у права особи. Що довше особа перебуває під обмеженнями і чим суворіші ці обмеження, то вищим має бути рівень обґрунтованості підозри. Якщо для обрання запобіжного заходу на короткий термін достатньо певного рівня обґрунтованої підозри, то для його продовження, особливо на тривалі терміни, вже необхідні значно вагоміші та нові докази, які підтверджують не лише саму підозру, а й ризики, що зумовлюють необхідність подальшого обмеження свободи. Це є чітким сигналом правоохоронним органам про те, що вони не можуть «просто тримати» людину під підозрою, не працюючи активно над збором доказів. Водночас визнання динамічності стандарту «обґрунтована підозра» стимулює органи досудового розслідування до активного, безперервного та ефективного збору доказів. Це, своєю чергою, запобігає затягуванню розслідування та «відсиджуванню» підозрюваного під вартою без достатньої на те необхідності та оновленої доказової бази.

І. В. Гловюк, А. С. Степаненко наголошують, що стандарт доказування «обґрунтована підозра» в системі інших стандартів доказування, що

¹ Слюсарчук Х. Р. Стандарти доказування у кримінальному провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2017. С. 11.

² Там само. С. 11.

застосовуються в кримінальному провадженні України, вимагає встановлення можливого (ймовірного) існування певного факту чи обставини. У випадку вирішення питання про застосування заходу забезпечення кримінального провадження причетність особи до вчинення кримінального правопорушення не повинна мати категоричного висновку, а свідчити лише про її можливість. Слідчий суддя в жодному випадку не повинен встановлювати причетність особи поза розумним сумнівом, втім, обґрунтована підозра має підтверджуватися конкретними фактами та обставинами, що можуть переконати об'єктивного спостерігача, тобто непрофесіонала у сфері права, в існуванні зв'язку між діями особи та подією. Такі фактичні обставини повинні бути чіткими та зрозумілими і знайти своє відображення у відповідному рішенні компетентного органу. Водночас, згідно з практикою ЄСПЛ, до них можуть бути застосовані певні обмеження щодо їх використання як обґрунтування наявності «обґрунтованої підозри»¹.

Зважаючи на вищенаведене, можна сміло стверджувати, що «обґрунтована підозра» відіграє роль динамічного фільтру в системі кримінального провадження, який дозволяє забезпечити баланс між необхідністю реагування на можливе правопорушення та захистом базових прав особи. Її суть полягає не в доведеності вини, а в наявності об'єктивних, конкретних фактів, що можуть переконати неупередженого спостерігача у ймовірності причетності особи до злочину. Це своєрідна межа між інтуїцією та доказовою впевненістю. Водночас саме розмежування між «обґрунтованою підозрою» та стандартом «поза розумним сумнівом» є запорукою справедливого кримінального процесу. «Обґрунтована підозра» допускає втручання в права особи (наприклад, затримання чи обшук), але не є остаточним вердиктом. Вона створює підґрунтя для початкових процесуальних дій, тоді як вина має бути доведена вже у суді відповідно до набагато суворішого стандарту – «поза розумним сумнівом». Саме цей вищий стандарт гарантує, що жодна особа не буде засуджена без ґрунтовних і неспростовних доказів. Таким чином, обґрунтована підозра виступає як стартова точка, яка дозволяє правоохоронним органам діяти ефективно на стадії досудового розслідування, але не підміняє собою необхідності доведення вини у судовому порядку. Взаємозв'язок цих стандартів полягає в поступовості: із накопиченням доказів рівень впевненості має зростати, і лише коли підозра трансформується у впевненість «поза розумним сумнівом», можливо ухвалити обвинувальний вирок. Саме ця послідовність забезпечує баланс між ефективністю правоохоронної системи та непорушністю конституційних прав кожної особи.

Згідно з чинним кримінальним процесуальним законодавством і відповідно до сформованих наукових підходів до характеристики стандарту

¹ Гловюк І. В., Степаненко А. С. Стандарт доказування «обґрунтована підозра» у кримінальному провадженні. *Правова позиція*. 2018. № 1 (20). С. 19.

«обґрунтована підозра» в кримінальному процесі вказаний стандарт застосовується в наступних випадках:

– в разі вирішення питання про застосування заходів забезпечення (ст. 132, 173, 177, 185, 190, 194), так і пов'язаних з ними рішеннями, як-то: доставляння до органу досудового розслідування (ст. 210), повідомлення інших осіб про затримання (ст. 213) та під час здійснення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як моніторинг банківських рахунків (ст. 269-1). Також стандарт доказування «обґрунтована підозра» застосовний і до вирішення питання про повідомлення особі про підозру, оскільки, відповідно до внесених до КПК України змін, до повноважень слідчого судді входить перегляд такого рішення слідчого, прокурора (п. 10 ч. 3 ст. 303). У даному випадку, оскільки є можливість перевірки обґрунтованості такого повідомлення про підозру, можна зробити висновок про застосовність даного стандарту¹;

– ухвалення рішення про застосування заходів забезпечення кримінального провадження; вжиття уповноваженою службовою особою, що здійснила затримання, слідчим, слідчим суддею низки процесуальних дій, спрямованих на забезпечення прав затриманої особи; звернення прокурора до слідчого судді з клопотанням про дозвіл на проведення моніторингу банківських рахунків як негласної слідчої (розшукової) дії; здійснення повідомлення про підозру².

Заслугує уваги твердження Г. Р. Крет з приводу того, що «аналіз норм КПК України, в яких законодавець оперує терміном «обґрунтована підозра», дозволяє стверджувати, що в одній частині з них мова йде про відповідний стандарт доказування як нормативно закріплене правило, що відображає можливість ухвалення низки процесуальних рішень, передбачених нормами кримінального процесуального закону, лише за умови доведення стороною обвинувачення обґрунтованості припущення про причетність особи до вчинення кримінального правопорушення на рівні, необхідному для постановлення відповідного процесуального рішення. В іншій частині норм термін «обґрунтована підозра» використовується законодавцем у розумінні, відмінному від змісту вказаного стандарту доказування³.

З огляду на вищезазначене варто детальніше дослідити стан регламентації стандарту обґрунтованої підозри в судовій практиці, зокрема практиці ЄСПЛ.

ЄСПЛ послідовно наголошує, що «обґрунтована підозра» не вимагає доведення вини особи, але передбачає наявність фактів або інформації, які переконали б об'єктивного спостерігача в тому, що особа могла вчинити кримінальне правопорушення. Більше за все, ЄСПЛ у своїй практиці

¹ Гловюк І. В., Степаненко А. С. Стандарт доказування «обґрунтована підозра» у кримінальному провадженні. *Правова позиція*. 2018. № 1 (20). С. 16.

² Крет Г. Р. Міжнародні стандарти доказування у кримінальному процесі України: теоретико-правові та практичні основи : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2020. С. 325–335.

³ Крет Г. Р. Міжнародні стандарти доказування у кримінальному процесі України: теоретико-правові та практичні основи : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2020. С. 324.

неодноразово зазначав, що факти, які є причиною виникнення підозри, не повинні бути такими ж переконливими, як ті, що є необхідними для обґрунтування обвинувального вироку чи висунення обвинувачення особі¹.

Зокрема, ключовими рішеннями ЄСПЛ, в яких закріплено та розкрито зміст стандарту «обґрунтована підозра» є наступні:

– справа «Фокс, Кемпбелл і Хартлі проти Сполученого Королівства» (Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom), рішення від 30 серпня 1990 року, в якому ЄСПЛ детально розглянув поняття «обґрунтованої підозри» за пунктом 1(с) статті 5 Конвенції. Суд постановив, що «обґрунтована підозра» не означає, що слідчий орган повинен мати докази, достатні для висунення обвинувачення або засудження, але він повинен мати об'єктивні факти, що вказують на ймовірність того, що особа вчинила злочин. Згідно з указаним рішенням ЄСПЛ «наявність «обґрунтованої підозри» залежить від об'єктивної оцінки фактів, що відомі поліції на момент арешту. Це вимагає існування фактів або інформації, які переконали б об'єктивного спостерігача в тому, що особа могла вчинити злочин²;

– справа «О'Хара проти Сполученого Королівства» (O'Hara v. the United Kingdom), рішення від 16 жовтня 2001 року. У цьому рішенні ЄСПЛ повторив і уточнив вимоги до «обґрунтованої підозри», наголосивши, що вона повинна ґрунтуватися на конкретних фактах і обставинах, а не на інтуїції чи загальних підозрах. Суд підкреслив, що національні органи влади повинні бути в змозі навести ці факти. Ключовою тезою цього рішення ЄСПЛ є те, що навіть якщо особа згодом буде виправдана або розслідування не приведе до висунення обвинувачення, арешт все одно може вважатися законним, якщо на момент арешту існувала обґрунтована підозра³;

– у рішенні по справі «Нечипорук і Йонкало проти України» від 21 квітня 2011 року ЄСПЛ зазначив, що термін «обґрунтована підозра» означає наявність фактів або відомостей, які здатні переконати об'єктивного спостерігача в тому, що особа могла вчинити це правопорушення. Від сукупності обставин справи залежить, що саме можна вважати обґрунтованою підозрою. При цьому така підозра не може ґрунтуватися лише на тому, що особа вчинила в минулому правопорушення, навіть аналогічне⁴;

– справа «Мюррей проти Об'єднаного Королівства» (Murray v. the United Kingdom), рішення від 28 жовтня 1994 року. В наведеному рішенні Суд знову підтвердив, що обґрунтована підозра означає існування

¹ Ханін С. Стандарти доказування у кримінальних провадженнях. Практика ЄСПЛ. *Юридична Газета online*. 2023. 21 березня. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/standarti-dokazuvannya-v-kriminalnih-provadhennyah-praktika-espl.html>.

² Case of Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom: Judgment of the European Court of Human Rights from 30 August 1990. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-57721>.

³ Case of O'Hara v. the United Kingdom: Judgment of the European Court of Human Rights from 16 October 2001. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-59721>.

⁴ Справа «Нечипорук і Йонкало проти України» (Заява № 42310/04): рішення Європейського Суду з прав людини від 21.04.2011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683#Text; Доказування в сучасному кримінальному провадженні : навч.-метод. посібник / Л. І. Аркуша, Ю. П. Алєнін, В. К. Волошина та ін. ; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2021. С. 63.

об'єктивних елементів, які свідчать про те, що особа могла вчинити злочин. Суд також зазначив, що обґрунтованість підозри має оцінюватися з огляду на всі обставини справи на момент арешту¹;

– справа «Насіров проти Азербайджану» (Nasirov v. Azerbaijan), рішення від 20 червня 2020 року. У цій справі ЄСПЛ підкреслив, що навіть якщо на момент арешту підозра була обґрунтованою, вона може з часом втратити свою обґрунтованість, якщо з'ясуються нові обставини або якщо органи влади не змогли отримати додаткові докази для підтвердження підозри. Це свідчить про динамічний характер стандарту «обґрунтована підозра» протягом всього провадження².

З вищенаведеного вбачається, що стандарт «обґрунтована підозра» у кримінальному провадженні є ключовим гарантом балансу між ефективністю правоохоронної діяльності та захистом прав людини. Його зміст полягає у необхідності наявності об'єктивних, конкретних фактів або відомостей, які могли б переконати розсудливого й неупередженого спостерігача в тому, що особа, щодо якої застосовується процесуальний захід, могла бути причетною до вчинення кримінального правопорушення. При цьому основними ознаками стандарту «обґрунтована підозра» є: об'єктивність (підозра повинна ґрунтуватися на реальних, конкретних фактах і обставинах, а не на припущеннях, інтуїції чи загальних підозрах. Оцінка здійснюється з позиції об'єктивного спостерігача); динамічний характер (рівень обґрунтованості підозри не є сталим, він має зростати у процесі збирання нових доказів); мінімальний поріг для втручання (стандарт не вимагає доведеності вини або категоричного висновку, лише обґрунтованого припущення про можливу причетність, що дозволяє ухвалювати процесуальні рішення на початкових етапах досудового розслідування); пропорційність між обмеженнями щодо особи та рівнем обґрунтованості підозри й якості доказів); вимога до чіткості та доступності (підозра повинна бути чітко сформульована, а факти, що її обґрунтовують – викладені у відповідних рішеннях компетентних органів).

Таким чином, «обґрунтована підозра» – це не просте формальне припущення, а якісний, динамічний і чітко обґрунтований стандарт, що служить першою лінією захисту особи від свавільних і необґрунтованих процесуальних обмежень, одночасно надаючи правоохоронним органам достатній простір для реагування на потенційні правопорушення.

У цьому контексті варто навести позицію науковців з приводу того, що «стандарт доказування «обґрунтована підозра» вважається досягнутим, якщо фактів та інформації достатньо, аби переконати об'єктивного спостерігача в тому, що відповідна особа могла вчинити кримінальне правопорушення. Обґрунтованість підозри може встановлюватися тільки

¹ Case of Murray v. the United Kingdom: Judgment of the European Court of Human Rights from 28 October 1994. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-162614>.

² Case of Nasirov and others v. Azerbaijan (Application no. 58717/10). Judgment of the European Court of Human Rights from 20 February 2020. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr#%7B%22itemid%22:%5B%22001-201088%22%5D%7D>.

щодо діяння, яке підпадає під ознаки правопорушення за законом про кримінальну відповідальність. Обґрунтованість підозри не може встановлюватися *in abstracto* або ґрунтуватися на суб'єктивних припущеннях, а має підкріплюватися конкретними доказами в кримінальному провадженні. Стандарт доказування «обґрунтована підозра» не передбачає, що уповноважені органи мають оперувати доказами, достатніми для пред'явлення обвинувачення чи ухвалення обвинувального вироку, що пов'язано з меншою мірою ймовірності, необхідною на ранніх етапах кримінального провадження для обмеження прав особи. Стандарт доказування «обґрунтована підозра» має динамічний характер, тобто з плином часу така підозра в учиненні кримінального правопорушення не може бути самостійною підставою для продовжування обмеження прав особи, мають бути наведені відповідні їй достатні підстави (ризик), підкріплені доказами. Навіть при прийнятті першого рішення про застосування стосовно особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою національні суди мають навести докази існування обґрунтованої підозри та відповідних ризиків кумулятивно»¹.

Висновки. Отже, стандарт «обґрунтована підозра» є фундаментальним елементом кримінального процесу, що забезпечує як ефективність діяльності правоохоронних органів, так і дотримання основних прав і свобод особи. Його сутність полягає у необхідності наявності об'єктивних, конкретних і достатніх фактів чи відомостей, які могли б переконати розсудливого й неупередженого спостерігача в можливій причетності особи до вчинення кримінального правопорушення. Застосування цього стандарту спрямоване на уникнення свавільного втручання держави у приватне життя та забезпечення належних гарантій від необґрунтованих обмежень.

З аналізу практики ЄСПЛ випливає, що «обґрунтована підозра» не може ґрунтуватися на припущеннях, інтуїції чи загальних підозрах; її підґрунтям мають бути саме реальні, конкретні докази чи інформація, відома слідчим органам на момент прийняття процесуального рішення. Водночас цей стандарт має динамічний характер – із перебігом досудового розслідування органи мають якнайшвидше доповнювати й уточнювати підозру новими доказами, а її наявність переглядається з урахуванням усіх нових обставин кримінального провадження. Це дозволяє адаптувати процесуальні рішення до змін у доказовій базі та забезпечити належний баланс між інтересами суспільства, держави й особи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

¹ Погорєцький М., Міцкан О. «Обґрунтована підозра»: непізнаний феномен українського кримінального процесу. *Протокол*. 2019. 21 березня. URL: https://protocol.ua/ua/ob_runtovana_pidozra_nepiznaniy_fenomen_ukrainskogo_kriminalnogo_protseesu/; Глов'юк І., Жовтан Ю., Пономаренко Д. Перевірка слідчим суддею обґрунтованості підозри як засіб протидії необґрунтованому кримінальному переслідуванню. URL: <http://kdkako.com.ua/perevirka-slidchym-suddeyu-obgruntovanosti-pidozry-yak-zasib-protidyiyi-neobgruntovanomu-kryminal'nomu-peresliduvannyu/>.

1. Гловюк І. В., Степаненко А. С. Стандарт доказування «обґрунтована підозра» у кримінальному провадженні. *Правова позиція*. 2018. № 1 (20). С. 13–20.
2. Гловюк І., Жовтан Ю., Пономаренко Д. Перевірка слідчим суддею обґрунтованості підозри як засіб протидії необґрунтованому кримінальному переслідуванню. URL: <http://kdkako.com.ua/perevirka-slidchym-suddeyu-obgruntovanosti-pidozry-yak-zasib-protydiyi-neobgruntovanomu-kryminal'nomu-peresliduvannyu/>.
3. Доказування в сучасному кримінальному провадженні : навч.-метод. посібник / Л. І. Аркуша, Ю. П. Аленін, В. К. Волошина та ін. ; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2021. 108 с.
4. Крет Г. Р. Міжнародні стандарти доказування у кримінальному процесі України: теоретико-правові та практичні основи : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2020. 560 с.
5. Погорецький М., Міцкан О. «Обґрунтована підозра»: непізнаний феномен українського кримінального процесу. *Протокол*. 2019. 21 березня. URL: https://protocol.ua/ua/ob_runtovana_pidozra_nepiznaniy_fenomen_ukrainskogo_kriminalnogo_protsestu/
6. Case of Nasirov and others v. Azerbaijan (Application no. 58717/10). Judgment of the European Court of Human Rights from 20 February 2020. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr#%7B%22itemid%22:%5B%22001-201088%22%5D%7D>.
7. Case of O'Hara v. the United Kingdom: Judgment of the European Court of Human Rights from 16 October 2001. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-59721>.
8. Слюсарчук Х. Р. Стандарти доказування у кримінальному провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2017. 24 с.
9. Справа «Нечипорук і Йонкало проти України» (Заява № 42310/04): рішення Європейського Суду з прав людини від 21.04.2011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683#Text.
10. Ханін С. Стандарти доказування у кримінальних провадженнях. Практика ЄСПЛ. *Юридична Газета online*. 2023. 21 березня. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/standarti-dokazuvannya-v-kriminalnih-provadhennyah-praktika-espl.html>.
11. Case of Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom: Judgment of the European Court of Human Rights from 30 August 1990. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-57721>.
12. Case of Murray v. the United Kingdom: Judgment of the European Court of Human Rights from 28 October 1994. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-162614>.

Стаття надійшла до редакції 22.10.2023

Serhiy P. BOLVINOV,

PhD in Law

(Main Directorate of the National Police in Kharkiv Region, Kharkiv, Ukraine)

THE «REASONABLE SUSPICION» STANDARD IN CRIMINAL PROCEEDINGS

The article emphasizes that the standard of «reasonable suspicion» is a fundamental element of the criminal process, ensuring both the effectiveness of law enforcement agencies and compliance with the fundamental rights and freedoms of the individual. It is found that the essence of the standard of «reasonable suspicion» lies in the need for objective, specific and sufficient facts or information that could convince a reasonable and impartial observer of the possible involvement of a person in the commission of a criminal offense. It is indicated that the application of the standard of «reasonable suspicion» is aimed at avoiding arbitrary interference by the state in private life and ensuring appropriate guarantees against unjustified restrictions. It is proven that «reasonable suspicion» cannot be based on assumptions, intuition or general suspicions; its basis should be real, specific evidence or information known to the investigative authorities at the time of making a procedural decision. It is emphasized that the «reasonable suspicion» standard is dynamic in nature - as the pre-trial investigation progresses, the authorities must supplement and clarify the suspicion with new evidence as soon as possible, and its presence is reviewed taking into account all new circumstances of the criminal proceedings. It has been established that compliance with the «reasonable suspicion» standard contributes to the formation of legal certainty, transparency of investigations and trust in the justice system, and also prevents abuses in the form of illegal detentions, arrests or other restrictions on the rights of the individual. It is noted that the «reasonable suspicion» standard is not only a procedural requirement, but also an effective mechanism for protecting against excessive or unjustified state intervention, which allows maintaining the proper balance between security requirements, the effectiveness of investigations and human rights guarantees.

Keywords: *proof, standard of proof, reasonable suspicion, criminal proceedings, criminal procedural evidence, criminal procedural legislation, case law, concept, meaning.*